

Björkliden – Kallhalls villastad (16)

Beskrivning

Björkliden hörde tidigare till Viby gård i Sollentuna. 1912 började man stycka av tomter för egna hem. Området blev attraktivt för de Bolinderarbetare som ville bygga eget, eftersom Bolinders konsekvent vägrade att upplåta mark i Kallhäll.

Av samma skäl tvingades också Missionsförsamlingen, som startats 1913, att uppföra sitt missionshus på Häradsallmänningens mark. Folkets Hus föreningen köpte tomt i Björkliden och byggde ett Folkets hus 1936 - 37, i en stram funktionalistisk stil. Båda byggnaderna finns kvar, även om motorvägen idag skär av missionshuset från Björkliden. Detta är också fallet med en liten kiosk (Walls kiosk) som ligger invid gamla Enköpingsvägen.

Först 1955 inkorporerades Björkliden med Järfälla.

Miljö

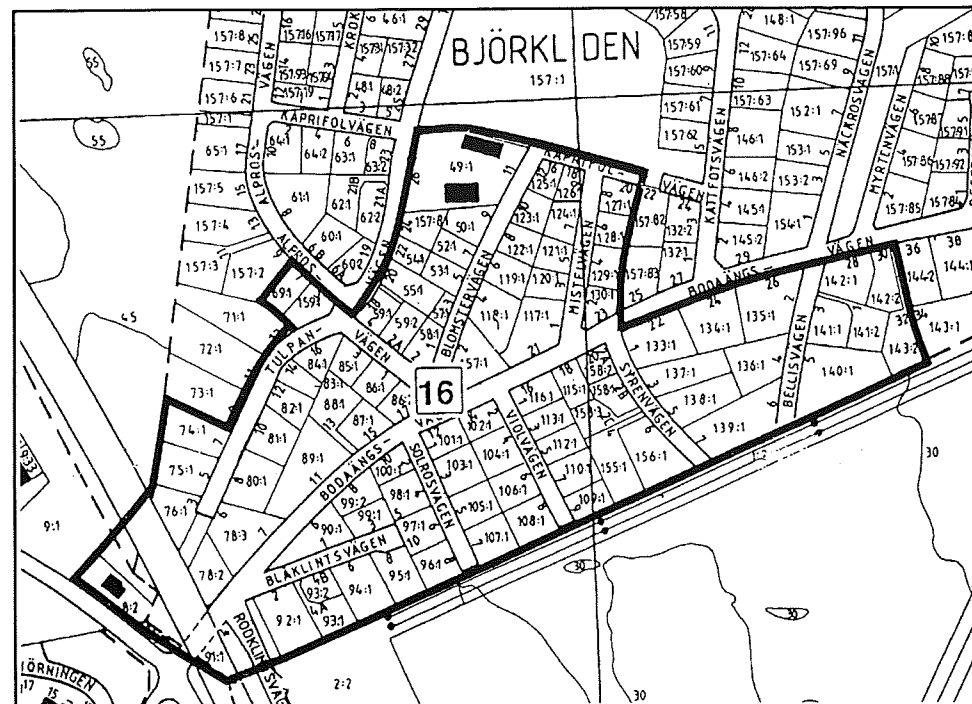
Typiska drag för den äldsta egna hemsmiljön i Björkliden är

Tomternas utformning

- Tomterna var ursprungligen stora (1500–2000 kvm), men har i flera fall styckats.
- Trädgårdarna är uppvuxna med planteringar, buskar och fruktträd.

Byggnadernas placering och utformning

- Bostadshusen ligger ofta centralt placerade på tomterna.
- De är av egna hemstyp med en ganska enkel utformning, vanligen i en våning med källare och inredd vind.
- Taken är sadeltak, ofta brutna, med brant fall.

Material och färgsättning

- Fasadmaterialet är oftast träpanel, såsom slätpanel eller locklistpanel.
- Färgskalan är ljus, även falurött förekommer.
- De vanligaste takmaterialet är rött lertegel.

Av betydelse för uppfattningen av miljön är också de smala vägarna utan trottoarer. Trots att en del tomter styckats och flera egna hem byggts om, finns ändå en äldre karaktär bevarad. Viss kompletteringsbebyggelse har också tillkommit, som inte alltid anpassats till miljön.

Kallhalls gamla Folkets Hus, Missionshuset och Walls kiosk är alla exteriört välbevarade sedan byggnadstiden. Samtliga är uppförda i trä och klädda med locklistpanel, som målats i ljusa färger. Folkets hus ägs av Järfälla kommun, medan de båda andra byggnaderna är privatägda. Walls kiosk fungerar fortfarande som kiosk, men Missionshuset såldes i mitten av 1990-talet till en privatperson, eftersom församlingen inte längre hade behov av lokalerna.

Motiv för bevarande

”Järfälla kulturhistoriska miljöer” s 95

”Villabebyggelsen i Björkliden, liksom placeringen av Folkets Hus och Missionshuset, utanför den av Bolinders ägda marken berättar om Bolinders starka grepp om Kallhäll och är därför en viktig del av såväl företagets som samhällets historia. Läget på andra sidan Enköpingsvägen understryker också den tidigare kommun- och ägo gränsen mot Kallhäll. Många av villorna är ombyggda, men områdets karaktär med mindre villor på lummiga trädgårdstomter är fortfarande tydlig.”

Gällande bestämmelser och rekommendationer

För Björkliden gäller byggnadsplan B770824. Byggrätter återstår och något skydd för de kulturhistoriska värdena finns inte. En mindre detaljplan, D970828, med genomförandetid till 20120916, omfattar tre tomter utmed Bodaängsvägen.

Kallhalls gamla Folkets Hus omfattas av detaljplan D 940323, där en qA-beteckning finns, vilket anger att fastigheten är av kulturhistoriskt värde samt att den får användas för allmänt ändamål (samlingslokaler).

Förslag till åtgärder

Flera egna hem har förändrats genom om- och tillbyggnader samt genom att traditionella material och färger bytts ut mot mer moderna. I samband med bygglovansökningar bör därför en utökad rådgivning ges, i syfte att bibehålla traditionella material, färgtyper och en ursprunglig färgsättning. Eventuella tillbyggnader bör ske med varsamhet och anpassas till den ursprungliga byggnaden. Vid tillkommande bebyggelse ska den nya byggnaden noga anpassas till befintlig äldre bebyggelse, vad gäller placering, utformning, materialval och färgsättning.

Gamla Folkets Hus har genom q ett tillräckligt skydd i detaljplan, där A-beteckningen dessutom säkerställer att byggnaden även fortsättningsvis används för allmänt ändamål.

Om ny detaljplan upprättas bör även Missionshuset och Walls kiosk föras med q.

Missionshuset